

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ І КОМБІНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА В КОМБІКОРМОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті розглянуті проблеми формування інтеграційних об'єднань в умовах комбікормового комплексу, обґрунтована необхідність створення агропромислових інтеграційних об'єднань. Досліджено проблему ефективного управління діяльністю підприємства на основі збалансованості факторів впливу на результати господарської діяльності.

Ключові слова: комбікормове виробництво, комбікорми, інтеграція, галузеві об'єднання, економічні відносини, ефективне управління.

In clause problems of formation of integration processes in conditions feed mill production of a complex are reviewed, the necessity of creation agricultural and industrial of integration affiliations is justified. The article contains the research of the problem of efficient management of an enterprise activity, which is based on the balanced factors of influence on the results of economical activity.

Key words: feed mill production, fodder output, integration, branch association, economic relation, efficient management.

Вступ. На сьогоднішній день актуальним питанням і, безумовно, суперечливим є питання євроінтеграції і вступу України до СОТ. На перший погляд, ми виходимо на європейський рівень, перед нашою країною відкриваються нові ринку збуту і нова сировинна база, нові економічні можливості, інвестиції, наукові і виробничі досягнення. Проте, опоненти вважають, що при євроінтеграції сільськогосподарська галузь може втратити існуючі продовольчі ринки через високу собівартість вітчизняних продуктів, низькоконкурентність української харчової і переробної промисловості, а також ввезення на територію нашої держави імпортової продукції за значно нижчими цінами, за даної ситуації виникає просто загроза існування всього агропромислового комплексу України. Наша держава має значний природно-

ресурсний потенціал, який майже не використовується, сільське господарство знаходиться в повному занепаді, інвестиційна привабливість в АПК низька, кредитування і страхування ризиків майже відсутні, через нестабільність політичної, економічної, законодавчої ситуації в країні, а також на фондовому ринку України. Внаслідок відсутності достатнього попиту на якісну, але дорогою за ціною комбікормову продукцією, а також із-за нестачі необхідних коштів, виникає проблема виробництва недоброякісної продукції.

Виробництво комбікормів неможливе і повністю залежить від сировинної бази (продукції рослинництва), а також збутової бази (виробництво продукції тваринництва, птахівництва). Однак, з іншої сторони, без комбікормової промисловості неефективними є птахівництво, тваринництво і рибництво. Отже, ми маємо взаємопов'язаний і нерозривний взаємозв'язок сільськогосподарського і переробного виробництва: рослинництво - кормовиробництво - птахівництво, тваринництво, рибництво. Враховуючи дану ситуацію, на нашу думку, для ефективного функціонування даних груп виробництва виникає необхідність комбінування, тобто поєднання в одному підприємстві багатьох видів виробництв, які належать до різних галузей промисловості. Розрізняють три основні форми комбінування [2]:

- послідовна переробка сировини;
- використання відходів виробництва;
- комплексна переробка сировини.

Тому виникає потреба в утворенні агропромислових груп, об'єднань з метою комбінування виробництва комбікормової промисловості та отримання позитивного фінансового результату, диверсифікації виробництва, а також розподілу ризиків між підприємствами-учасниками, вирішення основного завдання підприємств-переробників: де дістати сировину з високою якістю та низькою ціною з метою знизити собівартість і

ціну реалізації готової продукції, а також постійного пошуку: куди реалізувати свою вироблену продукцію і як завоювати свій сегмент ринку?

На нашу думку, щоб вижити в складних умовах господарювання і відродити традиції потужного сільського господарства обов'язково необхідні об'єднання і тісна співпраця, підтримка в галузі АПК.

Постановка проблеми. Комбінування і диверсифікація виробництва, на сьогоднішній день, є одним із факторів прибуткового і успішного господарювання суб'єктів підприємницької діяльності, адже, аналізуючи економічну, політичну, природнокліматичну ситуацію в нашій країні хоча б на рік стабільно просто неможливо, тому, на нашу думку, необхідність комбінування “сировина-виробництво-збут”, а також поєднання виробництва в холдинги, агрофірми є необхідністю сьогодення.

Комбікормова промисловість є однією з пріоритетних галузей АПК, основним напрямом розвитку якої є виробництво повнораціонних збалансованих кормів, що забезпечує ефективність розвитку суміжних галузей сільського господарства, рослинництва, тваринництва, птахівництва, рибальства, а також продовольчої безпеки країни. За наявності необхідної сировинної бази та сучасного технічного і технологічного забезпечення вітчизняні комбікормові підприємства матимуть можливість повністю забезпечити потребу споживачів у преміксах та біологічно-вітамінних добавках високої якості. Проте, внаслідок „кустарного виробництва” на міні підприємствах, комбікорми часто виробляються низької якості з неадекватним балансом протеїну, енергії, амінокислот та нестачею вітамінів і мікроелементів, що призводить до споживання невиправдано високих обсягів кормів без одержання бажаного економічного ефекту і низького виходу тваринницької продукції, зростанню собівартості продукції, що робить її неконкурентоспроможною на ринку.

Результати дослідження. За умов становлення ринкової економіки та структурної перебудови АПК України важливого значення набуває розв'язок

проблеми підвищення ефективності розвитку однієї з основних переробних галузей – комбікормової.

Характерними ознаками комбінування являються наступні [2, 60]:

- техніко-економічна об'єднання між виробництвом в різних галузях;
- виробничо-економічна єдність підрозділів, які входять до складу комбінату, що складається з фінансово-економічної та організаційної єдності всіх об'єднань виробництва;
- поєднання сировинної, енергетичної і транспортної бази комбінату, при якому використовується цілісне енергетичне та транспортне господарство, переробляються складові однієї і тієї ж комплексної сировини або відходи виробництва;
- територіальна цілісність комбінованих підприємств, тобто місцезнаходження, як правило, на одній території всіх складових комбінату, пов'язаних між собою єдиною технологічною схемою виробництва, спільними комунікаціями та спільним допоміжним виробництвом;
- єдність в управлінні підприємств, які входять до складу комбінату.

Отже, при даному комбінуванні ми матимемо єдиний техніко-економічний, сировинний, переробний агропромисловий комплекс, який на 90% повністю зможе себе забезпечити безперебійним і прибутковим виробництвом, в якому збитки і чистий прибуток будуть покриватися всередині комплексного виробничо-фінансового стратегічного і поточного планування роботи такого підприємства, що дозволить і розкриє нові можливості виробничо-господарської діяльності такого підприємства.

Переваги комбінування виробництва полягають в наступному [4]:

- комбінування являється єдиною формою організації виробництва, при якій об'єднання підприємств і покращення його техніко-економічних показників покращуються з наближенням виробництва до споживачів продукції і до сировинних баз;

- зменшення питомих капітальних вкладень, так як в склад комбінату входять декілька основних цехів, які обслуговуються єдиними допоміжними господарствами. Для декількох виробництв освоюється одна виробнича площа, будуються цілісні загальнозаводські будівлі і споруди;

- скорочується кількість самостійних підприємств і чисельність, а також витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, ефективнішого використання основного виробничого персоналу підприємства;

- знижуються накладні витрати на одиницю продукції в зв'язку з розширенням виробництва;

- створюються умови для ефективного використання основних засобів і виробничих потужностей, скорочуються запаси сировини і готової продукції, які використовуються в постійному виробничо-господарському кругообороті;

- скорочуються об'єми перевезення на великі відстані сировини і готової продукції, оскільки основна частина зовнішніх перевезень замінюється внутрішнім транспортуванням і перевезенням, внаслідок чого знижуються втрати підприємства і знижується собівартість готової продукції, адже послуги внутрішніх перевізників коштують набагато дешевше.

Сучасний економічний стан АПК України залежить від ефективного функціонування окремих галузей, зокрема тваринництва та кормовиробництва.

Необхідно проаналізувати стан, попит та пропозицію, а також перспективи розвитку виробничо-господарських відносин в основному ланцюгу комбікормового комплексу: сировинна база (ринок зерна) – переробні підприємства (комбікормові підприємства) – споживачі продукції (тваринництво, птахівництво, рибальство). Оскільки зернові продукти є основною сировиною для виробництва комбікормів, тому виникає потреба детально проаналізувати стан та перспективи розвитку ринку зерна. Україна являється країною з високим ресурсним потенціалом і однією з основних

виробників зернових серед країн СНД. Наша країна на початку 90-х років була потужним експортером зерна до країн Східної Європи і Північного Кавказу. Проте, криза 1998-2000 року, коли урожай знизився вдвічі Україна змушена була імпортувати зернові. На сьогоднішній день ми маємо велику кількість земельних угідь, але через низьку забезпеченість засобами і предметами праці, відсутністю належної підтримки держави, і залежність від природно кліматичних умов, постійний пошук ринку збуту і інвестицій сільськогосподарська галузь просто занепадає. Якщо, навіть, виробництво зерна і зростає, то високі урожаї зернових, за відсутності державного регулювання, ми маємо на внутрішньому ринку падіння цін нижче собівартості, виробництво являється низькорентабельним і збитковим. Виробництво зернових в Україні представлено в таблиці 1 [1]

Таблиця 1

Баланс зернових в Україні

Показник	2001/2002рр.	2002/2006рр.	2003/2004рр.	2004/2005рр.	2005/2006рр.
Початкові запаси, млн. т	1,1	5,1	4,4	1,1	3,8
Посівні площі, тис. га	15620	15770	15600	15431	1716
Площі, з яких збирають урожай тис. га	14765	14284	10100	14797	1560
Урожайність, т/га	2,7	2,72	2,0	2,8	2,5
Виробництво, млн. т	39,9	38,8	20,2	41,7	39,5
Імпорт, тис. т	133	668	3900	50	80
Загальна пропозиція, млн. т	41,2	44,6	28,5	42,8	43,3
Продовольче споживання, млн. т	8,8	9,4	8,6	9,2	9,1
Кормове	11,9	12,9	10,7	11,8	12,5

споживання, млн. т					
Промислове споживання, млн. т	1,0	1,4	1,0	1,5	1,5
Насінневий фонд, млн. т	3,1	3,5	3,0	3,1	3,0
Експорт, млн. т	9,3	10,8	2,7	11,0	10,
Втрати, млн. т	2,0	2,3	1,3	2,7	2,3
Загальне споживання, млн. т	36,0	40,3	27,3	39,2	38,4
Кінцеві запаси, млн. т	5,1	4,4	1,1	3,8	5,4

Виробництво м'яса в Україні в 2006 році склало 2,5470 млн. тонн - на 10,66% більше, ніж в 2005 році, (за даними Державного комітету статистики України). Поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) в Україні за станом на 1 січня 2007 року склало 6,3331 млн. голів, що на 2,81% менше в порівнянні з аналогічним показником 2006 року. За даними Держкомстату, поголів'я свиней на цю дату зросло на 9,01% - до 7,688 млн. голів, овець і кіз скоротилася - на 2,06 %, до 1,814 млн. голів. Поголів'я птиці всіх видів зросло на 3,58% - до 167,8 млн. голів. Як повідомлялося, поголів'я ВРХ в Україні в 2005 році скоротилося на 6,35% - до 6,703 млн. голів. Поголів'я свиней зросло на 4,48% - до 6,937 млн. голів, тоді як поголів'я овець і кіз скоротилося на 2,16% - до 1,663 млн. голів.

Ринок комбікормів формується під впливом різних зовнішніх і внутрішніх факторів, які мають передбачу вальний характер і випадковий, які неможливо прогнозувати і оцінити завчасно, що значно ускладнює виробничо-господарську діяльність підприємства.

Література

1. Олена Старостенко / Розвиток внутрішнього ринку зерна: потреби і прогноз на найближчі роки. Зерновий баланс країни / Зернові продукти і комбікорми, № 1, 2006.
2. Косенко В.А. Розвиток інфраструктури ринку зерна регіону//Вісник ХНАУ. Серія “Економіка АПК і природокористування”. – 2004. - №2. – с. 118-124.